

Valtuustoaloite omaishoitajien vapaapäivistä / Tuominen Marke ym.

KVALT 29.03.2021 § 35

Marke Tuominen jätti hänen ja seitsemän muun valtuutetun allekirjoittaman valtuustoaloitteen omaishoitajien vapaapäivistä.

Päätös

Merkittiin valtuustoaloite tiedoksi ja lähetettiin se edelleen kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

- - - - -

KH 12.04.2021 § 121

Valtuutettu Marke Tuominen ym. 29.3.2021 jättämä valtuustoaloite on liitteenä.

Valmistelija

Hallintojohtaja Aleksi Heikkilä, puh. 040 823 7921

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Matti Tuononen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee valtuustoaloitteen tiedoksi ja päättää pyytää perusturvalautakunnalta lausunnon aloitteesta. Lausunnossa on kiinnitettävä riittävää huomiota ehdotuksen mahdollisen toteuttamisen talousvaikutuksiin. Lausunto on toimitettava kaupunginhallitukselle 16.7.2021 mennessä.

Päätös

Hyväksyttiin.

- - - - -

PETUR 16.06.2021 § 40

440/05.12.00/2021

Laki omaishoidon tuesta (2.12.2005/937) määrittää, että omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta kalenterikuukaudessa. Vähintään kolme vapaavuorokautta kertyy, jos arvioidaan, että omaishoitaja on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitotyöhön ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Äänekoskella myönnetään kaikille toimeksiantosopimuksen tehneille omaishoitajille vapaata kolme vuorokautta kuukaudessa, kahden vuorokauden vapaat eivät ole kaupungissa käytössä lainkaan.

Äänekoskella omaishoidon talousarvio on jaettu alle 65 -vuotiaisiin ja yli 65 -vuotiaisiin hoidettaviin. 30.4.2021 alle 65 -vuotiaiden omaishoitajia oli 52 ja yli 65 -vuotiaiden omaishoitajia oli 126. Alle 65 -vuotiaiden omaishoitajista keskimäärin 16 (~31%) pitää lakisääteiset vapaat kuukausittain, yli 65 -vuotiaiden omaishoitajista luku on keskimäärin 26 (~21%). Lisäksi osa omaishoitajista pitää lakisääteisiä vapaita kalenterivuoden aikana eri jaksoissa. Lakisääteisten vapaiden lisäksi molempien ikäryhmien omaishoitajista keskimäärin 20 (~11%) hoitajaa pitää ylimääräisiä, ei lakisääteisesti korvattavia vapaita kuukausittain, jolloin asiakkaalta peritään perusturvalautakunnan 16.12.2020 § 97 perittävät

asiakasmaksut. Suurin osa omaishoitajista ei hyödynnä vapaan mahdollisuuttaan lainkaan.

Lakisääteisten vapaiden järjestämisestä perittävä enimmäisasiakasmaksu on määritelty Sosiaali- ja terveysministeriön toimesta ollen vuodelle 2021 11,50 €/vrk. Äänekosken kaupunki on perinyt asiakasmaksua lakisääteisten omaishoitajien vapaiden osalta v. 2021 11,40 €/vrk. Asiakasmaksun suuruutta voidaan pitää asiakkaalle kohtuullisena eikä tietoon ole tullut tilanteita, joissa juuri asiakasmaksu olisi ollut esteenä vapaan järjestämiselle. Asiakasmaksu vapaiden järjestämisestä osoitetaan asiakasmaksulain mukaan hoidettavalle itselleen, ei omaishoitajalle. Alle 65 -vuotiaiden osalta maksaja on useimmiten huoltaja ja yli 65 -vuotiaissa hoidettava itse. Vaikka useat omaishoidon tuen piirissä olevat ovat samaa perhekuntaa, kaikilta osin näin ei kuitenkaan ole. Omaishoitoa järjestetään myös siten, että omaishoitaja asuu eri taloudessa kuin hoidettava. Valtuustoaloitteessa korostetaan omaishoitajan jaksamisen tukemista. Asiakasmaksun poistaminen ei sinällään kohdistu omaishoitajaan vaan omaishoidettavaan. Mikäli omaishoitaja ja omaishoidettava asuvat samassa taloudessa, vaikuttaa asiakasmaksun poistaminen yhteistaloudessa elävien taloudelliseen tilanteeseen, mutta eri taloudessa asuvien osalta asiakasmaksun poistaminen ei vaikuta suoraan omaishoitajaan lainkaan. Asiakasmaksulaki korostaa asiakkaiden yhdenvertaisuuden periaatetta, jolloin kunta ei voi tehdä sellaisia päätöksiä, jotka asettavat asiakkaat eriarvoiseen asemaan samaa palvelua toteutettaessa. Asiakasmaksun poistamisella ei myöskään nähdä olevan vapaapäivien käytön lisääntymiseen oleellisia vaikutuksia. Vapaapäivien pitämättä jättämisessä muut syyt korostuvat usein merkittävämpinä tekijöinä ja tärkeää on huolehtia siitä, että palvelujärjestelmässä on tarjolla monenlaisia mahdollisuuksia toteuttaa vapaapäivien pitämistä (perhehoito, sijaishoitajat, omaishoidon lomittajat, kaupungin lyhytaikaisyksiköt, kotihoito, seniorikeskus, Huvikumpu, kaupungin kuntoutusohjaus) ja antaa tukea omaishoidon toteuttamiselle.

Äänekoskella perittävästä 11,40 euron asiakasmaksun poistamisesta aikavälillä 1.1.2021 - 30.4.2021 toteutuneiden vapaapäivien osalta tarkasteltuna on kustannusvaikutus kaupungin talouteen 6 543,60 euroa, vuositasolla 19 630,80 euroa. Tarkkaa laskelmaa ei puolestaan voida tehdä siltä osin, kun ei ole tiedossa, miten omaishoitajat, jotka eivät säännöllisesti pidä vapaajaksoja aikovat käyttää heille kuuluvia vapaita. Kustannusvaikutusta näistä jaksoista arvioidaan olevan vuositalolla n. 10 000 euroa.

Äänekosken kaupungissa on tehtävä kaikki voitava omaishoitajien vapaiden pitämiseksi ja heidän jaksamisensa tukemiseksi. Kustannusvaikutuksiltaan menetetty tulo ei ole suuri suhteutettuna siihen, mitä kustannukset olisivat, mikäli hoidettavat joutuvat raskaampiin tai/ja omaishoitajat uupuisivat. Tämän vuoksi edellä mainitun 11,40 euron asiakasmaksun poistaminen on perusteltua vuoden 2022 alusta lähtien.

Valmistelija	Palveluvastaava Maarit Säilä, puh. 0400 115 425 Palvelujohtaja Saara Paananen, puh. 0400 115 656 Perusturvajohtaja Saara Kuusela, puh. 040 579 4573
Esittelijä	Perusturvajohtaja Saara Kuusela
Päätösehdotus	Perusturvalautakunta hyväksyy yllä olevan selvityksen ja antaa sen lausuntona Marke Tuomisen ym. allekirjoittamaan valtuustoaloitteeseen sekä saattaa sen tiedoksi kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle.
Päätös	Hyväksyttiin. ----- Merkittiin pöytäkirjaan, että palveluvastaava Maarit Säilä oli kokouksessa asiantuntijana läsnä tämän asian esittelyn aikana. -----